

Overweging bij Johannes 2,13 – 25

U hebt de eerste lezing uit het boek van de Uittocht vast wel herkend als de Tien Geboden. Katholieken kennen die eerder uit de catechismus van vroeger dan uit de Bijbel. We hebben de Tien Geboden als kind van buiten moeten leren. Mijn vader, geboren in 1918, kende ze nog op rijm:

1. Bovenal bemin één God
2. Zweer niet ijdel, vloek noch spot
3. Heilig steeds de dag des Heren
4. Vader moeder zult gij eren
5. Dood niet, geef geen ergernis
6. Doe niets wat onkuisheid is
7. Vlucht het stelen en bedriegen
8. Ook de achterklap en het liegen
9. Wees steeds kuis in uw gemoed
10. Begeer nooit iemands goed.

Nu hoor je vaak zeggen: de tien geboden staan geschreven in je hart, in je binnenste. Als je goed nadenkt dan kom je wel aan die tien.

Ik help het u hopen. De meeste mensen komen niet verder dan: niet doden, niet liegen, niet stelen, en vooral geen onkuisheid doen.

Als je als kind vroeg wat dat was, dan zeiden ze: Daar kom je later wel achter.

Bijna niemand komt op de eerste twee geboden: "Gij zult geen afgoden vereren, maar Mij alleen aanbidden en boven alles beminnen. En als tweede : Gij zult de naam van de Heer, uw God, niet zonder eerbied gebruiken."

Precies daarover gaat het evangelie van vandaag.

Nog even over het woord gebod. Iedere keer staat er: “gij zult”.

En als we ons dat verbeelden, dan zien we een opgestoken vinger en voelen we ons kleingemaakt. En dat is precies niet de bedoeling van de bijbel.

De tien geboden kun je ook zien als richtingwijzers in het leven.

Je moet die kant uit: naar een samenleving waarin niet gelogen en bedrogen wordt, waarin mensen elkaar niet misbruiken maar respecteren, waarin beloften niet worden verbroken.

Maar bovenal: je moet je hart gericht houden op God aan wie als bron en geveer van leven alle eer toekomt. Houd je ver van afgoden zoals de zucht naar aanzien, de begeerte naar rijkdom, de wil tot macht. Denk nooit dat jij de baas bent over andermans leven. Hij is een vrij mens als jij.

God dwingt het houden van geboden niet met harde hand af. “Gij zult” kun je beter verstaan als een uitnodiging om in verbondenheid met Hem te leven.

Mens het is béter voor jou niet te liegen, niet te stelen, niet te moorden, niet te vloeken, niet elkaar te gebruiken voor eigen doeleinden.

Als we de geboden als uitnodiging lezen dan zullen we ervoor kiezen.

Dan kiezen we ervoor te léven alsof we al in het nieuwe beloofde land van God zijn. Maar laten we ook eerlijk zijn: we gaan niet altijd op Gods uitnodigingen in omdat we denken zelf de weg naar een eigen rijkje wel te weten waarin er voor medemensen geen plaats is.

De geboden zijn er niet om ons met een opgestoken vinger klein te maken, maar om ons met een uitnodigend gebaar ruimte om te leven te geven.

Het verhaal van het hardhandig schoonvegen van de tempel is een prachtige illustratie van het eerste en twee gebod:

God eren en zijn naam niet misbruiken.

De tempel – Huis van God – is de ontmoetingsplaats tussen God en mensen.

Die verbondenheid van God en mens krijgt gestalte in offers. Mensen laten zien hoe dankbaar ze zijn door iets van landbouwproducten of van veeteelt te offeren door het te verbranden. Dat verbranden is de taak van de priesters.

Die mogen voor hun levensonderhoud het nodige gebruiken van de offergaven.

De priesters zorgen ervoor dat mensen die van verre kwamen niet zoveel moeite te sjuwen met dieren of met graan. Je kunt het op het tempelplein kopen. Er moet wel voor betaald worden met passend geld.

Zo ontstond er een hele handel en werd de tempel een markthal.

Niet meer staan de eer van God en de dankbaarheid van de mens centraal, maar de rijkdom en het aanzien van de priesters en de pracht van de tempel.

En dat maakt Jezus zò kwaad dat Hij geldwisselaars, runderen en schapen die tempel uit geselt. “Weg met dit alles “. “Jullie maken van het huis van mijn Vader een markthal”.

De joodse religieuze leiders horen hierin gelijk de kritiek van de profeten.

Ook die hadden al kritiek uitgeoefend op het brengen van offers.

Liever dan offers vraagt God barmhartigheid, bevrijding, onkreukbaarheid en naastenliefde. Wat stelt vroomheid en godsdienstigheid voor als je hart niet bij de mensen is waar God voor kiest. Hij is bereikbaar voor kleine mensen.

Zijn wij dat ook? Waar ontmoeten we God? Toch op de eerste plaats in mensen die zijn beeld zijn. Wat heb je over voor Gods voorkeurskinderen?

Zoals voor de mensen in Sierra Leone die ontstoken tanden en kiezen hebben.

In de verre omtrek is er geen tandarts te vinden. Denk aan onze vastenactie.

De joodse leiders die goed in de gaten hadden dat Jezus een profetische daad stelde, dagen hem uit om zich te legitimeren. Waarom mag jij dat van God? Het antwoord van Jezus is: ik ben bereid voor de eer van God mijn leven te offeren. Andere offers zijn overbodig als mensen uit liefde iets van zichzelf geven. Zelfs de tempel als plek van ontmoeting met God is overbodig. Mensen ontmoeten Gods liefde in Mij en in hen die met Mij verbonden zijn. Daar zijn de mensen door Mij thuis bij elkaar. Voortaan is niet de tempel de plaats om God te ontmoeten. Mensen ontmoeten God in Mij, de Gekruisigde en Verrezene.

Alle geboden zijn overbodig als het éne gebod van de liefde tot God, tot de naaste en tot jezelf door ons gekozen wordt als wijze van leven, als het gaan van de weg naar het beloofde land, als weg naar een vredige en gelukkige toekomst. Met de verkiezingen op komst is het verstandig het gebod van de liefde mee te nemen in uw overwegingen. We mogen hopen en moeten eraan werken dat in dit land allen die hier wonen zich kunnen thuis voelen bij elkaar.